

Brüssel, 3.2.2020
COM(2020) 35 final

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

**millega antakse luba alustada läbirääkimisi Suurbritannia ja Põhja-Iiri
Ühendkuningriigiga uue partnerluse üle**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Käesoleva soovitusena teeb Euroopa Komisjon Euroopa Liidu Nõukogule ettepaneku anda luba alustada Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga uut partnerlust käsitlevaid läbirääkimisi, nimetada komisjon liidu läbirääkijaks ning anda läbirääkijale juhised ja määrata erikomitee, millega tuleb läbirääkimiste käigus konsulteerida.

2. TAUST

Ühendkuningriik astus 1. veebruaril 2020 välja Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest (Euratom).

Väljaastumise kord on sätestatud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi (edaspidi „Ühendkuningriik“) Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingus („väljaastumisleping“)¹.

Väljaastumisleping jõustus 1. veebruaril 2020 ja sellega on ette nähtud üleminekuperiood, mille jooksul kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis liidu õigust nimetatud lepingut järgides. Üleminekuperiood lõpeb 31. detsembril 2020, välja arvatud juhul, kui väljaastumislepingu kohaselt asutatud ühiskomitee võtab enne 1. juulit 2020 vastu ühekordse otsuse, millega pikendatakse üleminekuperioodi kuni ühe või kahe aasta võrra.

23. märtsi 2018. aasta suunistes kordas Euroopa Ülemkogu, et liidul on kindel kavatsus seada tulevikus Ühendkuningriigiga sisse võimalikult lähedane partnerlus. Nende suuniste kohaselt peaks partnerlus hõlmama kaubandust ja majanduskoostööd ning teisi valdkondi, eeskätt võitlust terrorismi ja rahvusvahelise kuritegevuse vastu, aga ka julgeolekut, kaitset ja välispoliitikat. Euroopa Ülemkogu kehtestas need suunised, pidades silmas üldist arusaama tulevaste suhete raamistikust, mida oli kavas täpsustada väljaastumislepingule lisatud ja selles viidatud poliitilises deklaratsioonis.

Väljaastumislepingule lisatud poliitilises deklaratsioonis (edaspidi „poliitiline deklaratsioon“) on esitatud Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete raamistik². Deklaratsiooniga kehtestatakse „põhimõtted ambitsioonikaks, laiaulatuslikuks, põhjalikuks ja paindlikuks partnerluseks kaubandus- ja majanduskoostöö valdkonnas, mille keskmes on laiaulatuslik ja tasakaalustatud vabakaubandusleping, ning õiguskaitse ja kriminaalõiguse, välispoliitika, julgeoleku ja kaitse ning laiemates koostöövaldkondades“.

Väljaastumislepingu artiklis 184 on sätestatud: „Tegutsedes heas usus ja austades teineteise õiguskorda, teevad Euroopa Liit ja Ühendkuningriik oma parima, et astuda vajalikke samme, et rääkida kiiresti läbi 17. oktoobri 2019. aasta poliitilises deklaratsioonis osutatud lepingud, mis reguleerivad nende tulevaseid suhteid, ja viia läbi nende lepingute ratifitseerimiseks või sõlmimiseks vajalikud menetlused, tagamaks, et neid lepinguid kohaldataks võimaluste piires alates üleminekuperioodi lõpust.“

13. detsembri 2019. aasta järeldustes kinnitas Euroopa Ülemkogu oma soovi luua Ühendkuningriigiga tulevikus võimalikult tihedad suhted kooskõlas poliitilise deklaratsiooniga ning järgides varem kokku lepitud Euroopa Ülemkogu suuniseid, samuti

¹ ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.

² ELT C 34, 31.1.2020, lk 1.

avaldusi ja deklaratsioone, eelkõige 25. novembri 2018. aasta avaldusi ja deklaratsioone. Euroopa Ülemkogu kordas eelkõige seda, et tulevased suhted Ühendkuningriigiga peavad põhinema õiguste ja kohustuste tasakaalul ning tagama võrdsed võimalused. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil esitada nõukogule „kohe pärast Ühendkuningriigi väljaastumist laiaulatuslike volituste kavandi liidu ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete jaoks“.

3. UUS PARTNERLUS

Käesolevas soovituses kavandatud ambitsioonikas ja laiaulatuslik partnerlus on kooskõlas Euroopa Ülemkogu järelduste ja suunistega ning tugineb poliitilisele deklaratsioonile.

Kavandatud partnerlus on ühtne pakett, mis koosneb kolmest põhiosast:

- üldine kord (sealhulgas alusväärtusi ja -põhimõtteid ning juhtimiskorda käsitlevad sätted),
- majanduskord (sealhulgas kaubandust ja võrdsete võimaluste tagamist käsitlevad sätted) ning
- julgeolekukord (sealhulgas sätted, mis käsitlevad õiguskaitset ja õigusalast koostööd kriminaalasjades, lisaks välispoliitikat, julgeoleku- ja kaitsevaldkonda).

Kavandatava partnerluse aluseks on üksmeel selles, et reeglitel põhinev rahvusvaheline kord, üksikisiku õiguste ja õigusriigi kaitse, töötajate ja tarbijate õiguste kaitse ning keskkonnakaitse kõrge tase, võitlus kliimamuutusega ning vaba ja aus kaubandus suurendavad heaolu ja turvalisust.

Käesolevas soovituses kavandatud partnerlus peaks olema laiaulatuslik kooskõlas Euroopa Ülemkogu 13. detsembri 2019. aasta järeldustega. See hõlmab kõiki poliitilises deklaratsioonis nimetatud huvipakkuvaid valdkondi: kaubandus- ja majanduskoostöö, õiguskaitsekoostöö ja õigusalane koostöö kriminaalasjades, välispoliitika, julgeolek ja kaitse, liidu programmides osalemine ning temaatilised koostöövaldkonnad. Komisjon on valmis tööd alustama, et teha võimalikult palju ära üleminekuperioodi jooksul ja jätkata läbirääkimisi võimalike lahendamata küsimuste üle pärast üleminekuperioodi lõppu.

Kavandatud partnerlus austaks liidu otsustusprotsessi autonoomiat ja liidu õiguskorda, ühtse turu ja tolliliidu terviklikkust ning nelja vabaduse jagamatust. See peaks tagama liidu finantshuvide kaitse ja väljendama Ühendkuningriigi staatust Schengeni alasse mittekuuluva kolmanda riigina, kellel ei saa olla samu õigusi ja hüvesid kui liidu liikmel. Kavandatud partnerlus peaks põhinema üldisel juhtimisraamistikul, mis hõlmab kõiki koostöövaldkondi.

Mis puudutab kavandatava partnerluse territoriaalset kohaldamisala, siis tuleb meenutada, et Euroopa Ülemkogu 25. novembri 2018. aasta kohtumise protokollis kantud avaldustesse on lisatud Euroopa Ülemkogu ja komisjoni järgmine deklaratsioon: „Pärast Ühendkuningriigi liidust lahkumist ei kuulu Gibraltar liidu ja Ühendkuningriigi vahel sõlmitavate kokkulepete territoriaalsesse kohaldamisalasse. See ei välista siiski võimalust sõlmida liidu ja Ühendkuningriigi vahel Gibralteri kohta eraldi kokkuleppeid. Ilma et see piiraks liidu pädevust ja võttes täielikult arvesse liidu liikmesriikide territoriaalset terviklikkust, nagu on tagatud Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 2, on selliste eraldi kokkulepete puhul vajalik Hispaania Kuningriigi eelnev nõusolek.“

4. LÄBIRÄÄKIMISED

Komisjon peab läbirääkimisi kooskõlas otsuse lisa esitatud läbirääkimisjuhistega ja konsulteerides erikomiteega, mille määrab nõukogu.

Läbirääkimisi pidades koordineerib komisjon oma tegevust pidevalt nõukogu ja selle ettevalmistavate organitega, ta konsulteerib õigeaegselt nõukogu ettevalmistavate organitega ja annab neile aru ning esitab õigeaegselt kogu teabe ja kõik dokumendid, mis on läbirääkimistega seotud.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti täielikult ja õigeaegselt läbirääkimiste kulust.

Komisjon peab läbirääkimisi koostöös liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes tema nõusolekuga.

5. ÕIGUSLIK ALUS

Läbirääkimiste alustamiseks loa andmise ja läbirääkijale juhiste andmise otsuse menetlusõiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõiked 3 ja 4. kavandatav partnerlus on väga ulatuslik ja selle eesmärk on sisse seada ambitsioonikad ja pikaajalised suhted ning sellest tulenevalt on praeguses etapis asjakohane valida otsusele, millega antakse luba alustada läbirääkimisi ja juhised läbirääkijale, materiaalsoiguslikuks aluseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 217. Lisaks, kuna otsuse lisa sisaldab läbirääkimisjuhiseid küsimustes, mida reguleerib Euratomi asutamisleping, peaks otsuse õiguslik alus olema ka Euratomi asutamislepingu artikkel 101. Soovitatud otsuse õiguslikuks aluseks peaksid seega olema Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõiked 3 ja 4 ning Euratomi asutamislepingu artikkel 101. Uue partnerluse allkirjastamise ja sõlmimise materiaalsoigusliku aluse saab kindlaks teha alles läbirääkimiste lõpus.

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega antakse luba alustada läbirääkimisi Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga uue partnerluse üle

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 217 koostoimes artikli 218 lõigetega 3 ja 4,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 101,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi

ning arvestades järgmist:

- (1) Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik (edaspidi „Ühendkuningriik“) astus 1. veebruaril 2020 Euroopa Liidust välja.
- (2) Väljaastumise kord on sätestatud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingus („väljaastumisleping“)³, mille üle peeti läbirääkimisi ja mis sõlmiti kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 50.
- (3) Väljaastumisleping jõustus 1. veebruaril 2020 ja sellega on ette nähtud üleminekuperiood, mille jooksul kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis liidu õigust nimetatud lepingut järgides. Üleminekuperiood lõpeb 31. detsembril 2020, välja arvatud juhul, kui väljaastumislepingu kohaselt asutatud ühiskomitee võtab enne 1. juulit 2020 vastu ühekordse otsuse, millega pikendatakse üleminekuperioodi kuni ühe või kahe aasta võrra.
- (4) 23. märtsi 2018. aasta suunistes kordas Euroopa Ülemkogu, et liidul on kindel kavatsus seada tulevikus Ühendkuningriigiga sisse võimalikult lähedane partnerlus. Nende suuniste kohaselt peaks partnerlus hõlmama kaubandust ja majanduskoostööd ning teisi valdkondi, eeskätt võitlust terrorismi ja rahvusvahelise kuritegevuse vastu, aga ka julgeolekut, kaitset ja välispoliitikat. Euroopa Ülemkogu kehtestas need suunised, pidades silmas üldist arusaama tulevaste suhete raamistikust, mida oli kavas täpsustada väljaastumislepingule lisatud ja selles viidatud poliitilises deklaratsioonis.
- (5) Väljaastumislepingule lisatud poliitilises deklaratsioonis (edaspidi „poliitiline deklaratsioon“) on esitatud Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete raamistik⁴. Deklaratsiooniga kehtestatakse põhimõtted ambitsioonikaks, laiaulatuslikuks, põhjalikuks ja pändlikuks partnerluseks kaubandus- ja majanduskoostöö valdkonnas, mille keskmes on laiaulatuslik ja tasakaalustatud vabakaubandusleping, ning õiguskaitse ja kriminaalõiguse, välispoliitika, julgeoleku ja kaitse ning laiemates koostöövaldkondades.

³ ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.

⁴ ELT C 34, 31.1.2020, lk 1.

- (6) Väljaastumislepingu artiklis 184 on sätestatud, et tegutsedes heas usus ja austades teineteise õiguskorda, teevad liit ja Ühendkuningriik oma parima, et astuda vajalikke samme, et rääkida kiiresti läbi poliitilises deklaratsioonis osutatud lepingud, mis reguleerivad nende tulevaseid suhteid, ja viia läbi nende lepingute ratifitseerimiseks või sõlmimiseks vajalikud menetlused, tagamaks, et neid lepinguid kohaldataks võimaluste piires alates üleminekuperioodi lõpust.
- (7) 13. detsembri 2019. aasta järel dustes kinnitas Euroopa Ülemkogu oma soovi luua Ühendkuningriigiga tulevikus võimalikult tihedad suhted kooskõlas poliitilise deklaratsiooniga ning järgides varem kokku lepitud Euroopa Ülemkogu suuniseid, samuti avaldusi ja deklaratsioone, eelkõige 25. novembri 2018. aasta avaldusi ja deklaratsioone. Euroopa Ülemkogu kordas eelkõige seda, et tulevased suhted Ühendkuningriigiga peavad põhinema õiguste ja kohustuste tasakaalul ning tagama võrdsed võimalused. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil esitada nõukogule „kohe pärast Ühendkuningriigi väljaastumist laiaulatuslike volituste kavandi liidu ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete jaoks“. Euroopa Ülemkogu märkis, et ta jälgib läbirääkimisi tähelepanelikult ja annab vajaduse korral edasisi üldisi poliitilisi suuniseid.
- (8) Seetõttu tuleks alustada läbirääkimisi, mille eesmärk on sõlmida uus partnerlus Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga. Komisjon tuleks nimetada liidu läbirääkijaks. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes peaks komisjoni pidama läbirääkimisi liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja nõusolekuga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjonile antakse luba alustada läbirääkimisi Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga uue partnerluse üle.

Artikkel 2

Komisjon nimetatakse liidu läbirääkijaks.

Artikkel 3

Komisjon peab läbirääkimisi, konsulteerides [erikomitee nimi] ja lisas esitatud juhiste alusel.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*